

УДК 004.77:3МІ:37]:027.54(94+480)
<https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2019.189845>

Яворська Тетяна Михайлівна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри інформаційних систем управління
Донецького національного університету ім. Василя Стуса
t.yavorska@donnu.edu.ua
ORCID:0000-0002-6070-7425

Щусь Надія Василівна,
магістрант Донецького національного університету ім. Василя Стуса
shchus.n@donnu.edu.ua

ФОРМУВАННЯ МЕДІА- ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК

Мета роботи. Дослідження побудоване на вивченні зарубіжного досвіду діяльності публічних бібліотек щодо формування медіа- та інформаційної культури користувачів. **Методологія.** У процесі дослідження застосовано такі загальнонаукові методи: аналізу, синтезу, узагальнення, що дало змогу проаналізувати діяльність публічних бібліотек, які долучаються до медіаосвітніх процесів, виходячи із вимог членів спільноти окремо взятих країн, узагальнити результати даного напрямку роботи. **Наукова новизна** роботи полягає у визначенні напрямів вдосконалення діяльності вітчизняних бібліотек щодо формування медіа- та інформаційної культури із врахуванням зарубіжного досвіду. Обґрунтовано положення, що на сучасному етапі розвитку суспільства бібліотеки покликані розповсюджувати та популяризувати інформацію про важливість цифрової грамотності серед населення країни, сприяти формуванню відповідних компетенцій у користувачів. **Висновки.** Публічні бібліотеки Австралії та Фінляндії займають вагоме місце у формуванні медіаосвіти та медійної культури своїх користувачів. Це засвідчує наявність спільних проектів бібліотек із загальнодержавними установами медіаосвіти та активна позиція бібліотечних асоціацій щодо даної сфери діяльності. Вирішальне значення мають нормативно-правові документи, що регулюють на державному рівні питання медіа- та інформаційної грамотності. Система заходів вітчизняних бібліотек має бути спрямована на навчання членів суспільства протягом всього життя, з використанням комплексу різноманітних інноваційних засобів і методів, які відповідають викликам сьогодення.

Ключові слова: медіаосвіта, медіаграмотність, інформаційна грамотність, медіа культура, інформаційна культура, публічна бібліотека.

Яворская Татьяна Михайловна,
кандидат педагогических наук,
доцент кафедры информационных систем управления
Донецкого национального университета им. Василя Стуса

Щусь Надежда Васильевна,
магистрант Донецкого национального университета им. Василя Стуса

ФОРМИРОВАНИЕ МЕДИА- И ИНФОРМАЦИОННОЙ КУЛЬТУРЫ: ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ПУБЛИЧНЫХ БИБЛИОТЕК

Цель работы. Исследование основано на изучении зарубежного опыта деятельности публичных библиотек по формированию медиа и информационной культуры пользователей. **Методология.** В процессе исследования применены такие общенаучные методы: анализа, синтеза, обобщения, что позволило проанализировать деятельность публичных библиотек, которые приобщаются к медиаобразовательным процессам, исходя из требований членов сообщества отдельных взятых стран, обобщить результаты данного направления работы. **Научная новизна** работы заключается в определении направлений усовершенствования деятельности отечественных библиотек по формированию медиа и информационной культуры с учетом зарубежного опыта. Обосновано положение, что на современном этапе развития общества библиотеки призваны распространять и популяризировать информацию о важности цифровой грамотности среди населения страны, способствовать формированию соответствующих компетенций у пользователей. **Выводы.** Публичные библиотеки Австралии и Финляндии занимают важное место в формировании медиаобразования и медийной культуры своих пользователей. Это свидетельствует о наличии общих проектов библиотек с общегосударственными учреждениями медиаобразования и активная позиция библиотечных ассоциаций в данной сфере деятельности. Решающее значение имеют нормативно-правовые документы, регулирующие на государственном уровне вопрос медиа- и информационной грамотности. Система мер отечественных библиотек должна быть направлена на обучение членов общества в течение всей жизни, с использованием комплекса различных инновационных средств и методов, которые соответствуют вызовам современности.

Ключевые слова: медиаобразование, медиаграмотность, информационная грамотность, медиа культура, информационная культура, публичная библиотека.

Yavorska Tetiana,
Pedagogical Sciences Candidate, Associate Professor
Department of Information Systems Management
Vasyl' Stus Donetsk National University

Shchus Nadiia,
Master student, Vasyl' Stus Donetsk National University

THE FORMATION OF MEDIA AND INFORMATION CULTURE: INTERNATIONAL EXPERIENCE OF PUBLIC LIBRARIES

The purpose of the article is to study the international experience of public libraries' activity on the formation of media and the information culture of users. **Methodology.** During the research, the following general scientific methods are applied: analysis, synthesis, generalization. This methodological approach allows analyzing the activity of public libraries that are involved in media education processes, according to the requirements of members of the community of particular countries, to summarize the results of this area of work. **Scientific Novelty.** This paper is an attempt to identify directions for improving the work of Ukrainian libraries in the formation of media and information culture considering international experience. The justified position that at the present stage of the development of society, libraries are called upon to disseminate and popularize information on the importance of digital literacy among the country's population contributes to the formation of relevant competencies among user. **Conclusions.** The public libraries of Australia and Finland play a significant role in the development of media education and the display culture of their users. This follows from the joint projects of libraries with national institutions of media education and the current position of library associations in this sphere. The normative legal documents regulating issues of media and information literacy are crucial. The system of measures of national libraries should be aimed at training members of lifelong society learning, using a complex of various innovative tools and methods that meet the challenges of our time.

Key words: media education, media literacy, information literacy, media culture, information culture, public library.

Важливою характеристикою сьогодення є функціонування глобального інформаційного простору, що забезпечує ефективну інформаційну взаємодію людей, їх доступ до світових інформаційних ресурсів та задоволення потреб щодо інформаційних продуктів і послуг.

Життя в інформаційному світі неможливе без уміння орієнтуватися в інформаційних потоках, медіа, наявності навичок комунікації. Ще з середини ХХ століття інформація та медіа, як спосіб її відображення та презентації, зайняли важливе місце в повсякденному житті суспільства загалом, та кожної людини зокрема.

Актуальність теми дослідження. Сьогодні виникла нагальна потреба в медіаосвітній діяльності, що передбачає формування культури сприйняття й розуміння інформації, її аналізу та систематизації, вміння користуватись інформацією в будь-якому вигляді, здійснювати комунікації. Завдяки сформованій медіа-та інформаційній культурі особистість стає інформаційно грамотною, здобуває інформаційну свободу, якісну освіту та гідне життя.

Аналіз досліджень і публікацій. Питанням медіаосвіти присвячені роботи українських науковців: О. Баришпольця, О. Бурім, І. Дичківської, Н. Духаніної, В. Іванова, В. Ільганаєвої, О. Мусієнко, Л. Найдьонової, Г. Онкович, Б. Потятиника, В. Різуна, І. Чемерис, Н. Чеповської та ін.

Медіа- та інформаційна грамотність виступає важливим компонентом медіа- та інформаційної культури. Поняття інформаційної культури сформувалось у межах інформаційного суспільства, коли інформація стала головним стратегічним ресурсом і були створені нові технології для її збереження та обробки [3, 183].

Сьогодні важливе місце у формуванні медіа- та інформаційної культури відводять бібліотекам та інформаційним центрам, що підтверджується активним включенням в процес медіаосвіти Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ (IFLA).

Питання підвищення інформаційної культури користувачів бібліотечних послуг висвітлювались у дослідженнях зарубіжних науковців: Ф. Бредлея (F. Bradley), С. Вебе-

ра (S. Webber), Н. Гендиної, Б. Джонстона (B. Johnston), Дж. Пікока (J. Peacock) та ін. Серед вітчизняних дослідників проблем інформаційної культури: Н. Баловсяк, М. Жалдак, Н. Морзе, Н. Сороко та ін.

Важливо зазначити, що одночасно з активізацією медіаосвітніх процесів в Україні, активізується дослідження зарубіжного досвіду, оскільки інформаційний та технологічний розвиток провідних країн зарубіжжя йде далеко попереду від вітчизняного.

Метою дослідження є вивчення та аналіз зарубіжного досвіду діяльності публічних бібліотек щодо формування медіа- та інформаційної культури користувачів.

Виклад основного матеріалу. У відповідь на виклики сьогодення публічні бібліотеки долучаються до медіаосвітніх процесів у плані забезпечення рівного доступу до цифрових технологій у різних регіонах, до розроблення медіаматеріалів для навчання, до проведення досліджень щодо ролі бібліотек і медіа в житті сучасного суспільства та формування медіа-та інформаційної культури.

У Концепції впровадження медіаосвіти в Україні поняття медіакультура тлумачиться як «культура сприймання і виробництва соціальними групами та соціумом у цілому сукупності інформаційно-комунікаційних засобів, що функціонують у суспільстві, знакових систем, елементів культури комунікації, пошуку, збирання, виробництва й передачі інформації, а також культури її сприймання соціальними групами та соціумом загалом. На особистісному рівні медіакультура означає здатність людини ефективно взаємодіяти з мас-медіа, адекватно поводитися в інформаційному середовищі» [2, 7-8].

Українська Енциклопедія освіти подає таке тлумачення поняття «медіакультура»: «сукупність інформаційно-комунікативних засобів, матеріальних та інтелектуальних цінностей, що вироблені людством у процесі культурно-історичного розвитку» [1, 275].

В 60-х роках ХХ століття у Великій Британії, США, Канаді, Австралії медіаосвіту спочатку розглядали лише в контексті професійної діяльності закладів освіти.

Починаючи з 2010 року питання медіаосвіти стало визначальним у формуванні

концепцій діяльності ряду закордонних інститутів громадянського суспільства, державних та приватних організацій, почали проводитися з'їзди, конференції, фундатори яких усвідомлюють визначальну роль інформації в сучасному світі.

Перший європейський Форум з питань медійної та інформаційної грамотності відбувся у травні 2014 року в штаб-квартирі ЮНЕСКО у Парижі, важливим результатом якого стало напрацювання та подальше прийняття «Паризької декларації медійної та інформаційної грамотності в епоху цифрових технологій» [21].

Серед країн-лідерів у сфері медіаосвіти є Австралія, де з 1990 року медіаосвіта школярів є обов'язковою складовою навчального процесу. Формування медіакультури відбувається або шляхом вивчення інтегрованих предметів (англійська мова, мистецтво, технології), або через впровадження спеціальних програм у старших класах («Media Studies» та інші) [6, 26].

До процесу активно долучаються як шкільні бібліотеки, так і заклади вищої освіти. В Університеті Маккуорі (Macquarie University) в Сідней студенти можуть отримати ступінь «бакалавр мистецтв» (Bachelor of Arts) з можливістю подальшого продовження навчання, а також комбіновані ступені [20].

Розвитком медіаосвіти в Австралії займається Австралійське управління з питань комунікації та засобів масової інформації (АСМА). Цей урядовий орган уряду Австралії відповідає за забезпечення роботи ЗМІ та комунікації для всіх австралійців. Управління контролює та регулює чотири сфери: телекомунікацій, радіомовлення, радіозв'язок та Інтернет [8].

У цифровому інформаційно-медійному середовищі, яке має здатність швидко змінюватися, бібліотеки належать до числа найкраще оснащених та найбільше кваліфікованих організацій. Це допомагає їм користатися перевагами інновацій та адаптуватися до нових викликів. Використання інноваційних технологій та надання можливості громаді швидко та легко отримувати доступ до послуг – основна функція бібліотеки.

Професійною організацією найвищого рівня для австралійського сектору бібліотеч-

них та інформаційних послуг є Австралійська бібліотечно-інформаційна асоціація (ALIA). Свою місію асоціація вбачає у розширенні можливостей бібліотечної професії через розвиток, популяризацію та надання якісних бібліотечних послуг, адвокації, взаємну професійну підтримку [10].

Важливе місце у бібліотечній мережі Австралії займають публічні бібліотеки. Відповідно до статистичного звіту публічних бібліотек Австралії за 2016-2017 роки, складеного Державною бібліотекою Квінсленду (State Library Of Queensland) на території країни діє 1666 пунктів обслуговування публічних бібліотек [23].

З діяльністю публічних бібліотек Австралії найчастіше асоціюється поняття «інформаційна грамотність». Це цілком логічно, адже на відміну від закладів освіти, де школярі та студенти можуть також отримати знання з основ кіномистецтва, журналістики, реклами, навчитися створювати медіатексти, бібліотеки здебільшого займаються різними питаннями комп'ютерної грамотності, використанням інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ), впровадженням електронних послуг для громадян.

Навчальні програми та проекти бібліотек Австралії дуже часто розраховані на громадян, які мають незначні навички користування ІКТ та обмежені можливості доступу до них. Це можуть бути люди поважного віку, неангломовні австралійці, аборигени, мігранти, безробітні, малозабезпечені громадяни, жителі віддалених районів.

Понад дві третини публічних бібліотек пропонують Інтернет-тренінги. Вони варіюються від навчання основам роботи в Інтернеті до здобуття передових дослідницьких навичок. Серед них є як групові, так й індивідуальні заняття.

З 2017 року діє нова урядова програма «Будьте підключені» (Be Connected), яка спрямована на підвищення цифрової грамотності людей поважного віку [9, 12]. У рамках цієї ініціативи публічна бібліотека Аліс-Спрінгс (Alice Springs Public Library) пропонує тижневу програму «Підключіться до технологій» (Connect to Tech) для дорослих, які хочуть вдосконалити свої інформаційно-комп'ютерні

навички. Під час навчання розглядаються такі теми: комп'ютер для початківці, використання Інтернету, використання електронної пошти, iPad та iPhone для початківців, безпечний Інтернет, перегляд та прослуховування в Інтернеті, використання Facebook та інших мереж [7].

Прикладом реалізації навчальних програм є діяльність міських бібліотек Логан Сіті (Logan City Council Libraries), які завдяки програмі «The Tech Savvy Seniors Queensland program» проводять цікаві заняття по роботі з сучасними технологіями для людей поважного віку. Програма фокусується на тренінгах з питань кібербезпеки, соціальних медіа, використанні електронних планшетів та смартфонів, електронної пошти та Інтернет. Учасники не лише навчаються впевнено використовувати цифрові технології для соціалізації, але й отримують доступ до державних послуг для потреб особистого бізнесу [9, 13].

Регіональна бібліотека Ярра Пленті (Yarra Plenty Regional Library), яка обслуговує близько 400 000 людей у трьох муніципалітетах на північному сході Мельбурна, також має програму інформаційної грамотності. Збільшення попиту на тренінги серед старшого покоління зумовлене бажанням використовувати свій iPad чи iPhone не лише для дзвінків. Як приклад, можна назвати програму для людей поважного віку (the Seniors Connect program), основна мета якої – навчити літніх людей роботі з iPad. Здобувши базові навички в галузі технологій, користувачі зможуть отримувати доступ до державних служб, а також спілкуватися з друзями та родиною онлайн [22, 66-67].

Створенням комп'ютерних кімнат для аборигенів у віддалених районах Австралії уже 9 років займається бібліотека Північної території (Northern Territory Library) у співпраці з Центральною австралійською молодіжною службою зв'язку (the Central Australian Youth Link-Up Service) [9, 14].

У напрямку формування медіаграмотності та медіакультури публічні бібліотеки Австралії забезпечують роботу медійних зон. Так у міській бібліотеці Аделаїда (Adelaide City Library) працює медіалабораторія. Її користувачі мають доступ до найновіших технологій, зокрема: відеокамера Sony HD, Intuous

Pro Wacom, програмне забезпечення від Adobe Creative Cloud suite, Avid Pro Tools, Sibelius та інші. Це дає їм змогу повноцінно займатися зйомкою, монтажем, створенням анімації та редагуванням фотографій [19].

Завдяки грантовому фінансуванню бібліотека Порту Маккуарі (Port Macquarie Library) створила студію звукозапису професійного класу Imaginarium. Вона доступна безкоштовно для всіх користувачів бібліотеки. Обладнана iMac високого класу, Mbox Pro, набором програмних програм професійного рівня, підсилювачами, відеокамерою, зеленим екраном [9, 10].

Великий досвід щодо формування медіаграмотності населення має Фінляндія. Вона була однією з перших європейських країн, яка внесла медіаосвіту до шкільного навчального плану. Зміни у молодшій середній школі відбулися у 1970 році, а в середній старшій школі – в 1977 році [4, 16-17].

Для поширення медіаосвіти у Фінляндії створено потужну нормативно-правову базу. Це урядові та національні програми, стратегія знань для суспільства, план розвитку освіти та досліджень на 2007–2012 роки, концепція медіаосвіти, яка поєднує різні суспільні сектори (освітню систему, культурний сектор, молодь, ЗМІ, споживачів інформації, сферу охорони здоров'я тощо).

Згідно з стандартами відповідності медіа- та інформаційна грамотність у Фінляндії розглядаються не лише як оволодіння ІКТ-компетенціями, творчість, критичне мислення та самоосвіта, а й як важливу громадську компетенцію, формуванням якої потрібно займатися ще з раннього дитинства.

Фінляндія – одна з небагатьох країн світу, котрі мають урядовий орган медіаосвіти. Питанням формування медійних навичок, створенням безпечного медіа середовища опікується Національний аудіовізуальний інститут (KAVI) та його відділ медіаосвіти та аудіовізуальних медіа (MEKU) [12].

Сьогодні формуванням медіакультури жителів Фінляндії займається велика кількість організацій та установ. Окрім шкіл медіаосвіта посіла вагоме місце у роботі з молоддю, у бібліотечному обслуговуванні, у початковому вихованні дітей. Важлива роль у цьому про-

цесі відводиться також і неурядовим організаціям.

Так, Фінське товариство медіаосвіти – організація, що має на меті проведення багатопрофільних досліджень та практик медіаосвіти. Участь у діяльності товариства беруть вчителі, працівники дитячої та молодіжної сфери, бібліотекарі, вихователі, представники засобів масової інформації та культури, дослідники та студенти [13].

Фінське товариство медіаосвіти також координує роботу Національного порталу медіаосвіти. На порталі розміщена інформація та матеріали, що будуть корисними для педагогів, бібліотекарів, працівників соціальних служб та охорони здоров'я, а також батьків, які займаються формуванням медіа- та інформаційної грамотності підростаючого покоління [11, 7].

Активну позицію з питань медіаосвіти займає Фінська бібліотечна асоціація. Загалом, бібліотеки вже давно відіграють важливу роль у таких сферах, як освіта через ігри, формування у людей поважного віку навичок роботи з медіа та інше. Останні новації Фінської бібліотечної асоціації пов'язані з «розробкою нових методів роботи для медіаосвіти та зверненням уваги на якість медіаосвіти в публічних бібліотеках [14, 12].

У багатьох маленьких муніципалітетах бібліотека є єдиним закладом культури для дітей та молоді, який підтримує культуру дітей завдяки використанню театралізацій, зустрічей у форматі сторітелінг, кінопоказів та виставок. Бібліотеки забезпечують доступ до нових медіа та Інтернету в безпечному середовищі [11, 17].

Фінляндія має розгалужену мережу бібліотек з високими рівнем відвідуваності, ефективним використанням технологій та інформаційних мереж. За даними Міністерства освіти та культури станом на 2018 рік у Фінляндії діяло 854 публічних бібліотек [18, 3].

Роль бібліотек Фінляндії у галузі медіаосвіти визначається п'ятьма основними напрямками діяльності, а саме: підтримкою інформаційної грамотності, медіаграмотності, ігрової грамотності, навичок роботи з соціальними медіа та знанням авторських прав [15, 270].

З 2009 по 2011 рік проводився масштабний проект «Діти, медіа та бібліотеки» (Children, Media and Libraries) за підтримки Гельсінської міської бібліотеки (Helsinki City Library) та провінційних відомств. У ході реалізації проекту було сформовано регіональну мережу тренерів, організовано навчальні заходи, виготовлено методичні матеріали, створено вебсайт для бібліотекарів з питань медіаосвіти.

Варто відмітити, що медіаосвіта дітей та молоді є важливою частиною щоденної роботи бібліотек. Бібліотекарі надають відвідувачам рекомендації з пошуку та керування інформацією, роботою з вебсервісами. Вони також проводять ігрові вечори для дітей та молоді, а також навчальні ІТ курси [13].

Так, для дошкільнят у Публічній бібліотеці міста Тампере (Tampere City Public Library) проходять уроки медіаосвіти. За допомогою спеціальної гри дітей вчать користуватися бібліотекою та орієнтуватися в інформаційному просторі. Гра «Бібліотечний кіт на шляху до медіа» (The Library Cat on the Media path) була створена в Тампере спеціально для цієї мети ІТ-фахівцями, вчителями дитячих садків та бібліотекарями. Мета гри – ознайомити дітей з різними видами засобів масової інформації та допомогти їм зрозуміти різницю між судженнями та фактами [15, 271-272].

Також публічна бібліотека міста Тампере відкрила сервіс, що надає послуги з користування комп'ютерами та забезпечує технічну підтримку з використання інформаційно-комунікативних технологій всім відвідувачам. Бібліотека створила три Центри знань (Tietotoris), в яких бібліотекарі навчають основам цифрової грамотності. Кожен з них оснащений 20 комп'ютерами, які мають підключення до Інтернету та набір програмного забезпечення. Курси базової комп'ютерної підготовки діють на безкоштовній основі, а центральну групу користувачів становлять люди поважного віку та іммігранти [5, 26].

Міська бібліотека Гямеєнлінна (Hämeenlinna City Library) створила краєзнавчий вікісайт «Häme-Wiki» і навчає місцевих жителів редагувати його та наповнювати новою інформацією. Цей проект поєднав дослідження історії рідного міста та вивчення соціальних медіа [17, 12].

Центральна бібліотека Oodi в Гельсінкі (Helsinki Central Library Oodi) має досвід проведення Цифрового тижня. Протягом декількох днів усі бажаючі мали змогу долучитися до обговорення та дослідження низки тем, які відбувалися у різних форматах. Особлива увага зверталася на цифрові поради для людей поважного віку, особливості користування Instagram, цифрові права громадян, електронні ресурси бібліотек [16].

Висновки. На основі дослідження діяльності публічних бібліотек Австралії та Фінляндії у напрямку формування медіа- та інформаційної грамотності, можна зробити ряд висновків:

1. Публічні бібліотеки Австрії та Фінляндії займають вагомe місце у формуванні медіаосвіти всередині кожної з вказаних країн. Це засвідчує наявність спільних проєктів бібліотек із загальнодержавними установами медіаосвіти і активна позиція бібліотечних асоціацій щодо даної сфери діяльності.

Вирішальне значення мають нормативно-правові документи, що регулюють на державному рівні питання медіа- та інформаційної грамотності.

2. У своїй діяльності публічні бібліотеки більше уваги звертають на впровадження інформаційно-комунікаційних технологій та формування цифрової грамотності користувачів. Це зумовлено наявністю великого попиту саме на ці послуги.

3. Публічні бібліотеки Австралії та Фінляндії у сфері медіаосвіти найчастіше працю-

ють з проблемними групами дорослого населення, а саме: безробітними, іммігрантами, малозабезпеченими громадянами, жителями віддалених районів, аборигенами, неангломовними австралійцями, людьми поважного віку. Саме бібліотеки допомагають їм соціалізуватися у сучасному інформаційному суспільстві та стати його повноцінними членами.

Бібліотеки Фінляндії проводять також активну медіаосвітню діяльність з дітьми та юнацтвом. Це переважно спільні програми та проєкти з вихователями, вчителями та викладачами за підтримки Фінського товариства медіаосвіти.

4. Методи та форми бібліотечної роботи з формування медіа- та інформаційної культури у великій мірі залежать від особливостей населення, яке відвідує ту чи іншу бібліотеку.

Отже, досвід закордонних публічних бібліотек щодо формування медіа-та інформаційної культури показує, що медіаосвітня діяльність бібліотек може мати різний зміст та бути реалізована в різних формах залежно від того, яку ціль потрібно досягти і для кого вона адресується. Цей процес має на меті формування медіа компетенцій, а також підготовку свідомого і активного одержувача медійних послуг. Система бібліотечних заходів вітчизняних бібліотек, що сприятимуть формуванню відповідних компетенцій сьогодні має бути спрямована на навчання членів суспільства протягом всього життя, з використанням комплексу різноманітних інноваційних засобів і методів, які відповідають викликам сьогодення.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник / 2-е вид., доп. і випр. Рівне: Волинські обереги, 2011. 552 с.
2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) / за ред. Л. А. Найдюнової, М. М. Слюсаревського. Київ, 2016. 16 с. URL: <http://mediaosvita.org.ua/book/kontseptsiya-vprovadzhennya-mediaosvity/>
3. Остряньська Н. В. Особливості формування інформаційної культури у студентів вищих навчальних закладів. Сучасні аспекти виховання студентської молоді. Міжнар. наук.-практ. конф. : тези доповідей. Харків : ХНУМГ, 2013. С. 183-185. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/30767/1/105.pdf>
4. Печинкина, О. В. Медиаобразование в школах Северных стран : монография / Федер. гос. авт. образоват. учреждение высш. проф. образования «Сев. (Аркт.) федер. Ун-т имени М. В. Ломоносова». Архангельск, 2012. 122 с.
5. Примеры продвижения библиотечными цифровой грамотности. Новости Международной федерации библиотечных ассоциаций и учреждений. 2017. № 2(111). С. 26-28.
6. Федоров А. В. Медиаобразование в зарубежных странах. Таганрог, 2003. 238 с.

7. Alice Springs Public Library : website. URL: <http://www.alicesprings.nt.gov.au/services/library>
8. Australian Communications and Media Authority : website. URL: <https://www.acma.gov.au/>
9. Australian libraries the digital economy within everyone's reach. Publisher The Australian Library and Information Association, Canberra ACT, November 2017. URL: <https://read.alia.org.au/australian-libraries-digital-economy-within-everyone%E2%80%99s-reach>
10. Australian Library and Information Association : website. URL: <https://www.alia.org.au/>
11. Finnish media education policies: approaches in culture and education / Editor Anniina Lundvall, Finnish Society on Media Education / Published by: Finnish Society on Media Education / Translated from Finnish by: Linguatrix/Tanja-Kristiina Saarinen. Painotalo Seiska, Iisalmi, Finland. 2009. 19p. URL: <http://fomp.se/admin/wp-content/uploads/2010/03/finnish-media-education-policies.pdf>
12. Finnish Media Education. Promoting Media and Information Literacy in Finland / Published by National Audiovisual Institute, Finland. URL: https://kavi.fi/sites/default/files/documents/mil_in_finland.pdf
13. Finnish media education: best practises. / Editor Anniina Lundvall / Published by: Finnish Society on Media Education / Translated from Finnish by: Linguatrix/Tanja-Kristiina Saarinen. URL: <http://mediakasvatus.fi/wp-content/uploads/2018/06/bestpractises.pdf>
14. Good Media Literacy; National Policy Guidelines 2013–2016 / Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2013:13. 35 p. URL: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-222-7>
15. Hakari Anu. Tampere City Public Library promotes books and supports media literacy skills. 2013. URL: <http://hdl.handle.net/11089/28086>
16. Helsinki Central Library Oodi : website. URL: <https://www.oodihelsinki.fi>
17. IFLA public library service guidelines. 2nd, completely rev. ed. / edited by Christie Koontz and Barbara Gubbin. Berlin; New York: De Gruyter/Saur, 2010. 149 p.
18. In Finland libraries are a free-of-charge basic service for everyone // The Finnish Public Libraries Statistics of the Ministry of Education and Culture. 2018. 11p. URL: https://www.libraries.fi/sites/default/files/content/in-finland-libraries-are-basic-service-for-everyone-brochure-web_0.pdf
19. Library services of Adelaide City Libraries. URL: <https://www.cityofadelaide.com.au/community/library-services/>
20. Macquarie University: website. URL: <http://www.dmc.mq.edu.au/>
21. Paris Declaration on Media and Information Literacy in the Digital Era. UNESCO. 2014. URL: <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/resources/newsand-in-focus-articles/in-focus-articles/2014/paris-declaration-on-media-and-information-literacy-adopted/>
22. Reading and literacy for all: Adult literacy –victorian public libraries in action / State Library Victoria and Public Libraries Victoria Network. 2016. URL: https://www.slv.vic.gov.au/sites/default/files/Reading-and-literacy-for-all-adult-literacy-libraries_0.pdf
23. The Australian Public Libraries Statistical Report 2016-2017. URL: <https://www.nsla.org.au/news/latest-australian-public-library-statistics>

References

1. Honcharenko, S. U. (2011). Ukrainian pedagogical encyclopedic dictionary Rivne : Volynski oberehy [in Ukrainian].
2. Naidonova, L. A. (2016) Concept of introduction of media education in Ukraine (new version). Kyiv. Retrieved from: <http://mediaosvita.org.ua/book/kontseptsiya-vprovadzhennya-mediaosvity/> [in Ukrainian].
3. Ostrianska, N. V. (2013). Features of formation of information culture in students of higher educational establishments. Modern aspects of education of student. Xarkiv : KhNUMH. Retrieved from <http://eprints.kname.edu.ua/30767/1/105.pdf> [in Ukrainian].
4. Pechynkyna, O. V. (2012). Media education in schools in the Nordic countries: monohrafyia. Arkhanhelsk [in Russian].
5. Examples of advancing digital literacy libraries. News of the International Federation of Library Associations and Institutions. (2017) [in Russian].
6. Fedorov, A. V. (2003). Media education in foreign countries. Tahanroh [in Russian].
7. Alice Springs Public Library: website. Retrieved from <http://www.alicesprings.nt.gov.au/services/library> [in English].

8. Australian Communications and Media Authority: website. Retrieved from <http://www.acma.gov.au/> [in English].
9. Australian libraries the digital economy within everyone's reach. (2017). Publisher The Australian Library and Information Association, Canberra ACT, November. Retrieved from <https://read.alia.org.au/australian-libraries-digital-economy-within-everyone%E2%80%99s-reach> [in English].
10. Australian Library and Information Association: website. Retrieved from <https://www.alia.org.au/> [in English].
11. Finnish media education policies: approaches in culture and education (2009). Published by: Finnish Society on Media Education Finland. Retrieved from <http://fomp.se/admin/wp-content/uploads/2010/03/finnish-media-education-policies.pdf> [in English].
12. Finnish Media Education. Promoting Media and Information Literacy in Finland. Retrieved from https://kavi.fi/sites/default/files/documents/mil_in_finland.pdf [in English].
13. Finnish media education: best practices. (2018). Retrieved from <http://mediakasvatus.fi/wp-content/uploads/2018/06/bestpractises.pdf> [in English].
14. Good Media Literacy; National Policy Guidelines 2013–2016 (2013). Finland. Retrieved from <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-222-7> [in English].
15. Hakari Anu. Tampere City Public Library promotes books and supports media literacy skills. (2013). Retrieved from <http://hdl.handle.net/11089/28086> [in English].
16. Helsinki Central Library Oodi: website. Retrieved from <https://www.oodihelsinki.fi> [in English].
17. IFLA public library service guidelines. 2nd, completely rev. ed. (2010). New York: De Gruyter/Saur. [in English].
18. In Finland libraries are a free-of-charge basic service for everyone (2018). Retrieved from https://www.libraries.fi/sites/default/files/content/in-finland-libraries-are-basic-service-for-everyone-brochure-web_0.pdf [in English].
19. Library services of Adelaide City Libraries. Retrieved from <https://www.cityofadelaide.com.au/community/library-services/> [in Finland].
20. Macquarie University: website. Retrieved from <http://www.dmc.mq.edu.au/> [in English].
21. Paris Declaration on Media and Information Literacy in the Digital Era (2014). UNESCO. Retrieved from <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/resources/newsand-in-focus-articles/in-focus-articles/2014/paris-declaration-on-media-andinformation-literacy-adopted/> [in English].
22. Reading and literacy for all: Adult literacy –victorian public libraries in action (2016). State Library Victoria and Public Libraries Victoria Network. Retrieved from https://www.slv.vic.gov.au/sites/default/files/Reading-and-literacy-for-all-adult-literacy-libraries_0.pdf [in English].
23. The Australian Public Libraries Statistical Report 2016-2017. Retrieved from <https://www.nsla.org.au/news/latest-australian-public-library-statistics> [in English].